

ไฟนออกกอก

ชีวิตและงานของ
มีชัย วีระไวทยะ

มีชัย วีระไวทยะ...เล่า
สนธิ เตชานันท์...เขียน

๙๙ ซีเอ็ด

ไผ่นอกกอ

โดย มีชัย วีระไวทยะ และ สนิธิ เตชานันท์

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย โดย มีชัย วีระไวทยะ และ สนิธิ เตชานันท์ © พ.ศ. 2561
ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ
ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ
นอกจากจะได้รับอนุญาต

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

มีชัย วีระไวทยะ.

ไผ่นอกกอ. -- กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2561.

456 หน้า.

1. มีชัย วีระไวทยะ.

I. สนิธิ เตชานันท์, ผู้แต่งร่วม. II. ชื่อเรื่อง.

658.192

ISBN : 978-616-08-3295-8

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

เลขที่ 1858/87-90 ถนนเทพรัตน แขวงบางนาใต้ เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260
โทรศัพท์ 0-2826-8000

หากมีคำแนะนำติชม ติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com
ค้นหาหนังสือที่ต้องการ ได้เร็ว ทันใจ ที่ www.se-ed.com

แต่

พ่อ - นายแพทย์สมัค วีระไวทยะ

และ

ผู้หญิงสามคนในชีวิต

แม่ - แพทย์หญิงเอลล่า วีระไวทยะ

ภรรยา - ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ

ลูกสาว - นางสุจิตา วีระไวทยะ

คำนำ

ผมไม่เคยคิดที่จะเขียนหนังสืออัตชีวประวัติของตนเองเลย แม้ในระยะเวลาที่ผ่านมาจะมีคนหลายคนแนะนำให้เขียน ที่มาเขียนขึ้นในตอนนี่สงสัยอาจเป็นเพราะรู้สึกว่าคุณเองแก่แล้ว ซึ่งเป็นธรรมชาติของคนแก่ที่อยากจะบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตเอาไว้ อีกประการหนึ่ง งานที่ผมทำมาตลอดระยะเวลากว่า 40 ปีนั้น เป็นงานที่จัดอยู่ในประเภทงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ผมจึงเห็นว่า เมื่อเป็นงานที่เกี่ยวกับประชาชนก็ควรที่จะบอกกล่าวให้ประชาชนได้ทราบ แต่จนแล้วจนรอดผมก็ไม่มีเวลาที่จะเขียน เนื่องจากมีภาระงานที่ต้องทำมาก จนกระทั่ง อาจารย์สนธิ เตชานันท์ ได้เข้ามาร่วมงาน ซึ่งเป็นผู้ที่เคยทำงานกับผมที่ทำเนียบรัฐบาลตั้งแต่ครั้งที่ผมเป็นโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จึงได้ชวนมาร่วมกันทำหนังสือเล่มนี้ โดยแบ่งงานเป็นสองส่วน

คำพูดเป็นของ ผม โดยผมจะพูดและอธิบายในเรื่องต่างๆ รวมทั้งแนะนำเอกสารข้อมูลที่จะต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติม ข้อมูลส่วนสำคัญส่วนหนึ่งก็คือ ข้อมูลจากหนังสือ *From Condoms To Cabbages* โดย Thomas D'Agnes ซึ่งพิมพ์ในปี 2544

สำหรับข้อเขียนนั้น อาจารย์สนธิ เตชานันท์ จะเป็นผู้กว้าง และเรียบเรียง

ประการต่อมา ผมเป็นคนที่ไม่ค่อยทำอะไรทำอะไรนอกกรอบเสมอมา อันที่จริงมันไม่ได้เกิดมาจากตัวผมเอง มันเกิดมาตั้งแต่พ่อของผม

ได้แต่งงานกับแม่ซึ่งเป็นชาวต่างชาติ ในขณะที่ใครๆ เขาแต่งงานกับคนไทย นอกกรอบมาตั้งแต่นั้น มาถึงผมก็เป็นไปไม่ได้ที่จะเป็นอื่น เพราะอบรมเลี้ยงดูกันมาอย่างนั้น ด้วยเหตุนี้ผมจึงตั้งชื่อหนังสือเล่มนี้ว่า “ไผ่นอกกอ”

เมื่อตั้งใจที่จะเขียนหนังสือเพื่อให้สาธารณชนได้ทราบและพิจารณา ผมก็คิดต่อไปว่า แล้วจะเขียนอย่างไรให้ไม่น่าเบื่อ เพราะถ้าเขียนออกมาในรูปแบบของรายงานตามแบบอย่างที่เราเห็นกันอยู่โดยทั่วไป ผมก็ไม่แน่ใจว่า จะมีใครที่ไหนสักที่คนที่จะหยิบขึ้นมาอ่าน ไตร่ตรองดูแล้วผมจึงตัดสินใจว่า น่าจะต้องเขียนออกมาในรูปแบบของการสนทนา โดยผมจะเล่าเรื่องราวต่างๆ ของผมให้ผู้อ่านฟัง ผมเองเป็นคนของสังคม คนเป็นอันมากรู้จักผม และรู้จักดีด้วย “มีชัย” ชื่อของผมยังนำไปใช้เรียกถุงยางอนามัย พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานเองก็ยังมีบัญญัติเช่นนั้น

เมื่อผมเป็นที่รู้จัก อีกทั้งยังค่อนข้างสนิทกับผู้คน ผมจึงคิดว่า ผมจะไม่เล่าเฉพาะแต่เรื่องของงานเท่านั้น แต่จะเล่าหรือพูดให้ฟังถึงชีวิตของผมด้วย ว่าผมเป็นใครมาจากไหน เป็นลูกเต้าเหล่าใครของใคร ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาอย่างไร เรียนหนังสือที่ไหน เรียนดีไม่ดีแต่ไหนจะเล่าให้ฟังหมดไม่ปิดบัง จบแล้วทำงานอะไรมาบ้าง ก่อนที่จะมารณรงค์ในเรื่องของการวางแผนครอบครัว อะไรที่เป็นแรงจูงใจให้ผมมาทำงานนี้ นอกจากการวางแผนครอบครัวแล้ว ผมยังทำงานอีกหลายอย่าง ซึ่งผมจะเล่าให้ฟังด้วยเช่นกัน ขณะนี้ผมกำลังทำงานอะไรอยู่ แล้วจะทำงานไปถึงเมื่อไหร่

ที่ผมตัดสินใจเขียนหนังสือในลักษณะนี้ นอกจากผมเห็นว่าผมเป็นคนของสังคมที่ใครๆ ก็รู้จักแล้ว ผมยังเห็นว่าชีวิตกับงานที่ผมทำเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ถ้าจะพูดเฉพาะแต่ในเรื่องของงาน ก็จะเป็นการพูดเฉพาะแต่ส่วนเดียวเลี้ยวเดียวของชีวิต ซึ่งคิดว่าไหนๆ จะเล่าแล้วก็ต้องเล่าให้หมด แต่หลักใหญ่ใจความจะพูดถึงเรื่องงานเป็นสำคัญ

เรื่องสำคัญที่ผมขอพูดถึง ณ ที่นี้ก็คือ ที่ผมทำงานต่างๆ มาได้ ก็เพราะมีเพื่อนร่วมงานที่ดี เราทำงานด้วยกันเป็นทีม บุคคลที่สำคัญได้แก่ คุณธวัชชัย ไตรทองอยู่, คุณสุธา ชัชวาลวงศ์, คุณวิลาศ โลหิตกุล, คุณวิลาศ เตโช รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกคนของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เราทำงานด้วยกันที่สมาคมฯ มาเป็นเวลากว่า 40 ปีแล้ว บางคนทำงานด้วยกันมานานมากกว่านั้น เช่น คุณธวัชชัย เราทำงานด้วยกันตั้งแต่ปี 2508 เมื่อครั้งรับราชการที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และก็ทำงานร่วมกันไปอีกนาน ความสำเร็จอยู่ที่ทีมงานไม่ใช่ที่ไหน ผมจึงพูดเสมอไม่ว่ากับใคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาที่ผมได้รับรางวัลว่า **“เพื่อนร่วมงานเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานสำเร็จ เป็นไปไม่ได้ที่ผมจะทำงานคนเดียว แต่เฟอิญผมยืนอยู่หัวแถว จึงเป็นผู้แทนรับรางวัล”**

ผมต้องขอขอบคุณทุกๆ คนที่ร่วมงานกับผม ไม่ว่าจะที่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ข้าราชการในหน่วยงานราชการที่ผมเคยมีโอกาสดูแลรับผิดชอบ พนักงานรัฐวิสาหกิจต่างๆ ที่ผมเคยเป็นผู้บริหาร เพราะถ้าไม่มีเขาเหล่านั้นแล้ว ผมก็คงไม่มีผลงานอะไรที่จะมาเขียนเป็นหนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผมต้องขอบคุณ ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ ภรรยาของผม ซึ่งจัดการงานของครอบครัวได้อย่างเรียบร้อยยิ่ง ทำให้ผมสามารถทุ่มเทเวลาให้กับงานได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลในเรื่องของครอบครัว ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน นอกจากนี้เมื่อผมมีเรื่องสำคัญๆ เกี่ยวกับงานที่จะต้องตัดสินใจ ผมก็มักจะปรึกษากับภรรยาผมเป็นคนแรกเสมอ เพราะจะได้ทางออกหรือความคิดเห็นที่ดีที่ชอบธรรมทุกครั้งไป

มีชัย วีระไวทยะ

สารบัญ

อารัมภบท.....	11
ตะวันออกบรรจบพบตะวันตก.....	43
สู่ดินแดนตะวันออก.....	71
พรา้บบรมสั่งสอนเป็นแบบอย่าง.....	77
ออสเตรเลีย รักและผูกพัน.....	95
หนุ่มไฟแรง.....	139
จากนครงค์หาเสียงเลือกตั้ง สู่นครงค์แก้วลูกดก.....	181
ประกายรุ่งเจ็ดสี.....	211
จากศูนย์อพยพ สู่ธุรกิจเพื่อสังคม.....	249
รับใช้แผ่นดิน.....	283
วัง สู้ ฟัด เอดส์.....	317
กลับคืนสู่งานพัฒนา.....	361
มุ่งงานการศึกษา.....	413

อารัมภบท

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้พูดขึ้นชมงานวางแผนครอบครัวที่คุณมีชัย วีระไวทยะ ทำ ด้วยคำพูดที่กระชับและชัดเจน ตอนหนึ่งว่า

“ผมมีความนับถือคุณมีชัยเป็นที่สุด และผมก็จะยังคงนับถือตลอดไป แม้ชาตินี้ทั้งชาติคุณมีชัยจะไม่ได้ทำอะไรอีกเลย เพราะความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวที่คุณมีชัยทำนั้น เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากมายจริงๆ ”

ชีวิตการทำงานของคุณมีชัย มิได้หยุดอยู่ที่การวางแผนครอบครัว คุณมีชัยยังทำอะไรต่ออะไ่อีกมากมายหลายอย่าง ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และก็ยังไม่หยุดทำงานมาจนกระทั่งวันนี้

ไม่เฉพาะแต่ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เท่านั้นที่พูดยกย่องคุณมีชัย ในเวลาต่อมามีหน่วยงานและสถาบันหลายแห่งในระดับโลกและระดับนานาชาติ เช่น องค์การสหประชาชาติ มูลนิธิแมกไซไซ มูลนิธิเจ้าฟ้ามหิตล ตลอดจนมูลนิธิเอกชนชั้นนำ และวิสาหกิจใหญ่ๆ ระดับต่างๆ ของโลกหลายแห่ง ต่างก็ได้ให้การสนับสนุนและให้รางวัลคุณมีชัย

บิลล์ เกตส์ เศรษฐีอันดับ 1 ของโลกติดต่อกันมาหลายปี โดยตั้งแต่ปี 2551 เกตส์ได้ค่อยๆ วางมือและถ่ายโอนอำนาจบางส่วนจากตำแหน่งประธานบริษัทไมโครซอฟท์ให้กับผู้อื่น เกตส์บอกว่า เขายังไม่ได้คิดที่จะเกษียณหรือลาออกจากตำแหน่งประธานของบริษัท แต่ต้องการจัดลำดับความสำคัญชีวิตตนเองใหม่

เรื่องชีวิตตนเองที่สำคัญของเกตส์ก็คือ การดูแลมูลนิธิบิลล์แอนด์เมลินดา เกตส์ (Bill & Melinda Gates) ที่ร่วมกันก่อตั้งกับเมลินดาภรรยาของเขา เมื่อปี 2543 มูลนิธิมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อบริจาคทุนการศึกษาแก่สถาบันการศึกษาที่ขาดแคลนเงิน และตั้งทุนวิจัยเพื่อป้องกันและรักษาโรคเอดส์ ในเวลาเพียง 12 ปีนับตั้งแต่จัดตั้งมูลนิธิ เกตส์และภรรยาได้บริจาคเงินช่วยเหลือไปแล้วกว่า 33,000 ล้านบาทหรือประมาณ 1 ล้านล้านบาท

SE-ED

คนที่สองจากซ้าย ผม, วอร์เรน บัฟเฟตต์, เมลินดา เกตส์ และ บิลล์ เกตส์

ในปี 2550 มูลนิธิบิลล์แอนด์เมลินดา เกตส์ ได้มอบรางวัล “Gates Award for Global Health” ให้แก่สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ในฐานะเป็นองค์กรที่บุกเบิกงานด้านการวางแผนครอบครัว และการป้องกัน HIV/AIDS โดยมีเงินรางวัล 1 ล้านเหรียญสหรัฐ นับเป็นรางวัลนานาชาติที่มีเงินรางวัลมากที่สุดรางวัลหนึ่งทางด้านการสาธารณสุข ที่มอบให้แก่องค์กรที่โดดเด่น ซึ่งทุ่มเทพลังเพื่อยกระดับการสาธารณสุขในประเทศกำลังพัฒนา สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนได้รับการเลือกเฟ้นให้เป็นผู้ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการ ซึ่งล้วนแล้วเป็นบุคคลชั้นนำทางด้านสาธารณสุขระดับนานาชาติ โดยต้องแข่งขันกับองค์กรและหน่วยงานที่ได้รับการเสนอชื่ออีก 90 องค์กร

คุณมีชัย วีระไวทยะ ในฐานะผู้ก่อตั้งและนายกสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เป็นผู้รับรางวัลจาก ดร. ตาชิ ยามาตา (Dr. Tachi Yamada) ซึ่งเป็นประธานโครงการสาธารณสุขโลกของมูลนิธิเกตส์ ในที่ประชุมประจำปีครั้งที่ 34 ของสภาสาธารณสุขโลก ณ กรุงวอชิงตันดีซี เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2550

ดร. ตาชิ ได้กล่าวถึงผลงานของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนตอนหนึ่งว่า “ได้ยังผลให้ประชาชนคนไทยนับเป็นล้านๆ มีสุขภาพที่ดีขึ้น และยังสามารถให้โลกได้ประจักษ์ว่า การป้องกัน HIV และการวางแผนครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเรื่องที่ทำได้ แม้จะเป็นชุมชนที่ยากจนเฉื่อยใจ”

ดร. ตาชิ ได้กล่าวอีกตอนหนึ่งว่า “เป็นเวลายาวนานกว่า 3 ทศวรรษ ที่นวัตกรรมของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน และของคุณมีชัย วีระไวทยะ อยู่ในระดับแนวหน้าของวงการสาธารณสุขนานาชาติ”

เมลินดา เกตส์ ได้โพสต์ข้อความเมื่อคุณมีชัยรับรางวัล “Gates Award for Global Health” ตอนหนึ่งว่า

ความคิดที่เป็นนวัตกรรมที่อยู่คงกระพันมาเป็นเวลานานกว่า 3 ทศวรรษ ตามที่ ดร. ตาชิฮุดถึง อาจกล่าวได้ว่าเป็นคุณสมบัติประจำตัวของคุณมีชัย ซึ่งความคิดนั้นมิได้จำกัดวงเฉพาะด้านการสาธารณสุขเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเรื่องอื่นๆ ด้วย แม้กระทั่งเรื่องการวางแผนครอบครัว ซึ่งวิธีการจัดการและการดำเนินการได้เป็นพื้นฐานของการกระจายอำนาจสู่ชนบทในประเทศไทยด้วย พูดได้ว่าเป็นความคิดที่ทั้งกว้างและไกล อีกทั้งยังคิดไปล่วงหน้าด้วย

ข้อความที่ เมลินดา เกตส์ โพสต์นั้นมีข้อเท็จจริงสนับสนุนหนักแน่น ดังจะเห็นได้จากข้อเขียนของ พลเรือตรี นายแพทย์วิฑูร แสงสิงแก้ว อดีตปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งพูดถึงโครงการวางแผนครอบครัวที่มีคุณมีชัยกับคณะได้ริเริ่มดำเนินการโดยใช้อาสาสมัครเป็นครั้งแรกใน 150 อำเภอทั่วประเทศ ตอนหนึ่งว่า

พลเรือตรี นายแพทย์วิฑูร แสงสิงแก้ว
อดีตปลัดกระทรวงสาธารณสุข

“คุณมีชัยได้จัดทีมงานคนหนุ่มในวัยเดียวกันจากสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติคือ คุณธวัชชัย ไตรทองอยู่ คุณสุชา รัชवालวงศ์ และ คุณประวีณ พยับวิภาพงค์* มาช่วยกันเริ่มโครงการพัฒนาชนบท โดยจัดตั้งและอบรมอาสาสมัครขึ้นเป็นครั้งแรกใน 150 อำเภอทั่วประเทศ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2516 โครงการนี้เป็นโครงการสำคัญที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นพื้นฐานกระจายอำนาจสู่ชนบท ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญของการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ซึ่งมีความหมายว่าโครงการดังกล่าวที่คุณมีชัยและคณะได้ริเริ่มนั้น ได้มองอนาคตไว้ล่วงหน้าเป็นเวลายาวนานถึงกว่า 20 ปี สมควรที่จะจารึกไว้เป็นประวัติศาสตร์แห่งการพัฒนาประเทศของเรา.

“ในช่วงเวลานั้น ข้าพเจ้ารับผิดชอบงานในระดับปฏิบัติการของหน่วยงานภูมิภาคในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกำกับดูแลงานสาธารณสุขในจังหวัดต่างๆ ที่ครอบคลุม 150 อำเภอของโครงการนี้ ได้มีความเห็นสนับสนุนแผนงานของโครงการ โดยมอบให้สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เป็นผู้สนับสนุนงานทางด้านสาธารณสุขของทางราชการ ซึ่งได้รับความเห็นชอบและการอนุมัติจากอธิบดีกรมการแพทย์และอนามัยในขณะนั้นคือ นายแพทย์เชิด โทณะวณิก ให้สนับสนุนเต็มที่ นับเป็นจุดเริ่มแรกของอาสาสมัครที่ราชการได้ให้การสนับสนุนในเวลาต่อมา เช่น อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) และต่อมาได้กลายเป็นฐานข้อมูลและฐานปฏิบัติการของ อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) ในปัจจุบัน”

* คุณประวีณ พยับวิภาพงค์ มาจากมหาวิทยาลัยมหิดล

มูลนิธิบิลล์แอนด์เมลินดา เกตส์ มีได้เพียงแต่ให้รางวัล Gates Award for Global Health ในปี 2007 (พ.ศ. 2550) แก่คุณมีชัยเท่านั้น ในเวลาต่อมากล่าวคือในปี 2009 (พ.ศ. 2552) ยังได้บริจาคเงินให้กับมูลนิธิมีชัย วีระไวทยะ เป็นจำนวนเงิน 3,700,000 เหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 111 ล้านบาท เพื่อทำโครงการพัฒนาชนบท โดยทำในประเทศไทยครึ่งหนึ่ง และในประเทศกัมพูชาอีกครึ่งหนึ่ง

อีกองค์กรหนึ่งมีส่วนสนับสนุน คุณมีชัย วีระไวทยะ ก็คือ มูลนิธิ Stichting INGKA Foundation ซึ่ง อิงวาร์ คัมพราด (Ingvar Kamprad) มหาเศรษฐีชาวสวีเดน เจ้าของห้างเฟอร์นิเจอร์อิกเกีย เป็นผู้ก่อตั้ง มูลนิธินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการประดิษฐ์คิดค้นงานทางด้านสถาปัตยกรรมและมัณฑนศิลป์ ที่ผ่านมาได้บริจาคเงินไปแล้ว 36,000 ล้านดอลลาร์ หรือ 1.4 ล้านล้านบาท ซึ่งเป็นอันดับ 1 ของโลก รองลงมาก็คือมูลนิธิบิลล์แอนด์เมลินดา เกตส์ ซึ่งบริจาคเงินช่วยเหลือคนทั่วโลกไปแล้วกว่า 27,000 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 1 ล้านล้านบาท

รถยนต์วอลโว่ รุ่น 240 GL ของ อิงวาร์ คัมพราด ที่ใช้มากกว่า 20 ปี และเพิ่งจะเลิกใช้มาได้ไม่นาน

ในปี 2549 นิตยสาร *Forbes* ได้จัดอันดับ อิงวาร์ คัมพราด ซึ่ง ร่ำรวยขึ้นมาจากการขายเฟอร์นิเจอร์อิเกียจนเป็นมหาเศรษฐี ให้เป็น มหาเศรษฐีร่ำรวยอันดับ 4 รองจาก บิลล์ เกตส์, คาร์ลอส สลิม (Carlos Slim) และ วอร์เรน บัฟเฟตต์ (Warren Buffett) โดยมีมูลค่าทรัพย์สินประมาณ 3.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ แม้ว่าจะร่ำรวยมีฐานะเป็นมหาเศรษฐี แต่ อิงวาร์ คัมพราด ก็ได้ชื่อว่าเป็นคนตระหนี่ พักอาศัยอยู่ในบังกะโลหลังเล็กๆ ใน ประเทศสวีเดนแลนด์ และจะพบเห็นเขาไปเดินตลาดแถวบ้านตอน ใกล้เวลาตลาดวาย ซึ่งพ่อค้ามักจะลดราคาสินค้า คัมพราดยังนั่งเครื่องบิน ชั้นประหยัด เพิ่งเลิกใช้รถยนต์วอลโว่ รุ่น 240 GL ซึ่งใช้มานานกว่า 20 ปี และเคยถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าไปร่วมงานฉลองแจกรางวัลธุรกิจงานหนึ่ง เนื่องจากนั่งรถเมล์ไปร่วมงาน

ปรัชญาที่คัมพราดยึดถือก็เช่นเดียวกับปรัชญาที่ทางห้างอิเกียยึดมั่น เป็นปรัชญาพื้นฐาน กล่าวคือ ซื่อถูก ขายถูก และทำให้ลูกค้าอยู่ในห้างนานๆ คัมพราดได้เคยอธิบายให้ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ *New York Times* ฟังถึง เหตุผลที่ห้างอิเกียซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 338 แห่งทั่วโลกเป็นห้างที่มีความ เป็นมิตรกับเด็กๆ ว่า

“เราต้องการให้ผู้คนใช้เวลาที่ห้างของเราสองสามชั่วโมงเพื่อที่จะดูว่าเรา มีสินค้าอะไรบ้าง” “ใครจะไปตัดสินใจซื้ออะไรได้ ถ้าลูกอายุ 5 ขวบกำลัง พันแข่งฟันขायอยู่” ห้างอิเกียยังยึดถือหลักนิยามที่อาจเรียกว่าเป็น “ไบเบิล ฉบับอิเกีย” ที่ว่า “การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง นั้นเป็น บาปหนัก” และเป็น “โรคที่ร้ายแรงที่สุดโรคหนึ่งของมนุษยชาติ” หนังสือพิมพ์ *Telegraph* ของอังกฤษได้วิจารณ์ว่า ด้วยมนตรีที่ไม่ให้มีการสูญเสียทรัพยากรเลย ทำให้ ในปี 2555 ห้างอิเกียมีกำไรสุทธิสูงถึง 3.2 พันล้านยูโร หรือเท่ากับ 13.5 พันล้านบาท

แม่คัมพราดจะได้ชื่อว่าเป็นคนตระหนี่ เช่นเดียวกับเกตส์ที่ยังชอบ
รับประทานฟาสต์ฟู้ดราคาถูก เวลาเกตส์ออกรอบเล่นกอล์ฟกับ วอร์เรน
บัฟเฟตต์ เพื่อนร่วมก๊วนขาประจำ ทั้งคู่เล่นพนันกันเพียงหลุมละ 1 เหรียญ
สหรัฐ แต่ทั้งคัมพราดและเกตส์นั้นประหยัดเฉพาะการใช้จ่ายส่วนตัว
แต่ไม่ซีเหี้ยมเลยในการช่วยเหลือสังคม ดังจะเห็นได้จากจำนวนเงินที่
พวกเขาบริจาค

เมื่อห้างอิกเกียเข้ามาเปิดสาขาที่เมืองไทยเป็นสาขาแรกในปี 2555 ก่อน
ที่ห้างจะเปิดดำเนินการประมาณ 1 ปี คุณปีเตอร์ (Peter Kamprad) บุตร
ชายคนกลางของ อิงวาร์ คัมพราด ได้เดินทางมาพบคุณมีชัยที่สมาคมพัฒนา
ประชากรและชุมชน เพื่อเชิญให้ไปร่วมพิธีเปิดห้างอิกเกียที่บางนา และแสดง
ความจำนงที่จะบริจาคเงินจำนวนหนึ่งเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์
ตามแนวทางของคุณมีชัย ซึ่งในเวลาต่อมาอิกเกียได้ตกลงบริจาคเงินจำนวน
ประมาณ 80 ล้านบาทภายในระยะเวลา 5 ปี ให้กับโรงเรียนมีชัยพัฒนา
เพื่อทำกิจกรรมด้านต่างๆ ของโรงเรียน

อิงวาร์ คัมพราด ผู้ก่อตั้งและเจ้าของห้างอิกเกีย และลูกชาย ปีเตอร์ คัมพราด

สามพี่น้อง (จากซ้ายไปขวา) โจนาส, เมทส์ และปีเตอร์ เมทส์บุตรชายคนเล็ก
เพิ่งได้เป็น CEO แทนพ่อ อิงวาร์ คัมพราด เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2556

ทั้งหมดนี้เป็นเพราะความเชื่อถือในตัว คุณมีชัย วีระไวทยะ ที่ใช้เวลา
สร้างสมมานานกว่า 40 ปี

คุณกฤษณ์ กาญจนกุญชร อดีตปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ได้พูด
ให้ใครต่อใครฟังว่า จากประสบการณ์ของท่านที่มีโอกาสพบปะชาว
ต่างประเทศมากมาย มีบุคคลที่เป็นคนไทยอยู่ 3 คนที่ชาวต่างประเทศ
ให้ความเชื่อถือมาก บุคคลสองคนในจำนวนนี้ คนหนึ่งได้แก่ คุณอานันท์
ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี 2 สมัย ส่วนอีกคนหนึ่งนั้น ได้แก่ คุณมีชัย
วีระไวทยะ

สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) ซึ่งคุณมีชัยเป็นผู้ก่อตั้งใน
ปี 2517 และปัจจุบันดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ยังได้รับการยกย่องให้เป็น
1 ใน 100 องค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ที่ดีเด่นของโลกในปี 2555 โดย
องค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ที่ได้รับการยกย่องแล้วแต่เป็น NGO

ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง เป็นต้นว่า Oxfam, CARE, Medecins Sans Frontieres, Transparency International, Save the Children, Amnesty International และ WWF

สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เป็นองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ เพียงองค์กรเดียวของประเทศไทยที่ได้รับการเลือกให้อยู่ในอันดับที่ 39 โดยได้รับการยกย่องให้เป็นองค์กรชั้นนำด้านการสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวางแผนครอบครัว การป้องกันและต่อต้านโรคเอดส์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางทั่วโลก สำหรับหลักเกณฑ์การตัดสินนั้น มีคณะผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินเป็นผู้ดำเนินการ โดยเริ่มจากการรวบรวมองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ทั่วโลกกว่า 1,000 องค์กร เพื่อนำมาพิจารณาโดยแบ่งการพิจารณาเป็นสองรอบ รอบแรกจะคัดเลือกไว้ 400 องค์กร รอบที่สองคัดเลือกให้เหลือเพียง 100 องค์กร การพิจารณาทั้งสองรอบใช้เกณฑ์การวัดเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาจากนวัตกรรม ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลกระทบ ความคุ้มค่า ความโปร่งใสด้านจริยธรรมและคุณธรรม ความยั่งยืน กลยุทธ์และการจัดการด้านการเงิน และความรับผิดชอบต่อสังคม

คุณมีชัยพูดเสมอว่าชีวิตของตุนมุ่งทำงาน 5 อย่างผสมผสานกันไป โดยทำแบบค่อยเป็นค่อยไป เริ่มด้วยการวางแผนครอบครัว บวกกันกับขจัดความยากจนเล็กน้อย แล้วก็มาทำเรื่องเอดส์ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งยวด เพราะถ้าไม่ทำเรื่องเอดส์ ผลงานทั้งหลายแหล่ที่เกิดขึ้นจะพังหมด ความก้าวหน้าของคนก็จะพังหมด ก็เลยต้องทำ หลังจากนั้นจึงมาทำเรื่องให้คนมีจิตกุศล จิตสาธารณะ รู้จักแบ่งปัน แล้วมาทำด้านการศึกษาเมื่อประมาณ 10 ปีมาแล้ว เริ่มจากช่วยด้านทุนการศึกษาก่อน แล้วมาพิจารณาเห็นว่าทุนการศึกษาเป็นเพียงให้ออกาสเขาเรียน ซึ่งยังไม่ดีพอ เลยมาคิดเรื่องตั้งโรงเรียน คุณมีชัยสรุปงานที่ได้ทำใน 5 ด้านเหมือนนิ้วมือบนฝ่ามือซึ่งมี

อยู่ด้วยกัน 5 นิ้วคือ “ทำอะไรให้คนเกิดน้อยๆ หน่อย เป็นช่วงแรก พอมีเอดส์ขึ้นมา ก็ทำอะไรให้คนตายน้อยๆ หน่อย ก็กลายเป็นส่วนที่สอง ช่วงที่สามเป็นช่วงความยากจน ก็ทำอะไรให้คนจนกันน้อยๆ ช่วงที่สี่เป็นช่วงการศึกษา ก็ทำอะไรให้เขาโง่กันน้อยๆ หน่อย แล้วช่วงสุดท้าย ก็ทำให้นางกันน้อยๆ หน่อย แล้วมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น”

วารสาร The Global (เดือนกุมภาพันธ์ 2555) ได้คัดเลือก NGO ดีเด่นระดับโลก 100 องค์กร โดยองค์กรที่ได้รับการยกย่องแล้วแต่เป็น NGO ที่รู้จักกันแพร่หลาย เช่น Oxfam, CARE, Medecins Sans Frontieres, Transparency International, Save the Children, Amnesty international, WWF เป็นต้น สมาคมพัฒนาประชากร และชุมชน (PDA) เป็นองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์องค์กรเดียวของประเทศที่ได้รับการเลือกตั้ง โดยอยู่ในลำดับที่ 39

- 01 **Wikimedia Foundation**
United States | Information/Internet
- 02 **Partners in Health**
United States | Public Health
- 03 **Oxfam**
United Kingdom | Development, Humanitarian Relief
- 04 **BRAC**
Bangladesh | Poverty Reduction, Microfinance
- 05 **International Rescue Committee**
United States | Belgium
- 06 **PATH**
United States | Public Health
- 07 **CARE International**
Switzerland | Development, Humanitarian Relief
- 08 **Medecins Sans Frontieres**
Switzerland | Medical Relief
- 09 **Danish Refugee Council**
Denmark | Belgium
- 10 **Ushahidi**
Kenya | Collaborating Software
- 11 **Mercy Corps**
United States | Development, Humanitarian Relief
- 12 **Heifer International**
United States | Poverty Reduction
- 13 **Handicap International**
France | Humanitarian Relief, Disabled
- 14 **Human Rights Watch**
United States | Human Rights
- 15 **Barefoot College**
India | Poverty Reduction
- 16 **Transparency International**
Germany | Anti-Corruption
- 17 **Water for People**
United States | Water
- 18 **Save the Children International**
United Kingdom | Child Welfare
- 19 **Amnesty International**
United Kingdom | Human Rights
- 20 **Action Contre la Faim**
France | Hunger, Humanitarian Relief
- 21 **Aravind Eye Care System**
India | Public Health
- 22 **Pratham**
India | Education
- 23 **WWF**
Switzerland | Conservation
- 24 **Apopo**
Tanzania | Humanitarian Demining, Public Health
- 25 **MERLIN**
United Kingdom | Medical Relief
- 26 **Ceres**
United States | Environmental Governance
- 27 **PlanetRead**
India | Library
- 28 **Digital Divide Data**
Czechia | Social Business
- 29 **Acumen Fund**
United States | Social Investment
- 30 **CeaseFire**
United States | Urban Violence
- 31 **Teach for America**
United States | Education
- 32 **ASA**
Bangladesh | Microfinance
- 33 **International Crisis Group**
Belgium | Conflict Prevention
- 34 **Landesa**
United States | Land Rights
- 35 **PLAN International**
United Kingdom | Child Welfare
- 36 **Root Capital**
United States | Poverty Reduction
- 37 **Marie Stopes International**
United Kingdom | Reproductive Health
- 38 **Saude Crianca**
Brazil | Public Health
- 39 **Population and Community Development Association**
Thailand | Public Health
- 40 **Galas Amazonas**
Colombia | Environmental Governance
- 41 **Tostan**
Senegal | Community Development
- 42 **Escuela Nueva**
Colombia | Education
- 43 **Harlem Children's Zone**
United States | Education, Community Development
- 44 **The Big Issue**
United Kingdom | Homelessness
- 45 **ActionAid**
South Africa | Development, Humanitarian Relief
- 46 **Open Society Foundations**
United States | Development, Human Rights
- 47 **FrontlineSMS**
United Kingdom | Mobile Technology
- 48 **Viva Rio**
Brazil | Urban Violence
- 49 **Forum for African Women Educationalists**
Kenya | Education
- 50 **Afifoutou**
Netherlands | Research/Library

- 51 **Gram Vikas**
India | Community Development
- 52 **Search for Common Ground**
United States | Conflict Resolution
- 53 **International Medical Corps**
United States | Health of Relief
- 54 **Clinton Health Access Initiative**
United States | Public Health
- 55 **Center for Digital Inclusion**
Brazil | Poverty Reduction
- 56 **Rare**
United States | Conservation
- 57 **Ashoka**
United States | Social Entrepreneurship
- 58 **Global Witness**
United Kingdom | Natural Resource Governance
- 59 **Anti-Slavery International**
United Kingdom | Human Rights
- 60 **One Acre Fund**
Kenya | Agricultural Development
- 61 **Reporters Sans Frontières**
France | Human Rights
- 62 **Habitat for Humanity**
United States | Human Settlements
- 63 **Momentum Foundation**
Australia | Public Health
- 64 **KickStart**
United States | Poverty Reduction
- 65 **OneWorld Health**
United States | Public Health, Pharmaceuticals
- 66 **Room to Read**
United States | Literacy
- 67 **Rainforest Alliance**
United States | Environment
- 68 **Panzi Hospital/Foundation**
Democratic Republic of the Congo | Reproductive Health
- 69 **Femmes Africa Solidarite**
Switzerland | Conflict Resolution
- 70 **International Federation for Human Rights (FIDH)**
France | Human Rights
- 71 **TED**
United States | Education, Innovation
- 72 **Common Ground**
United States | Institutions
- 73 **Free the Children**
Canada | Child Welfare
- 74 **Rishi Valley Institute for Educational Resources**
India | Education
- 75 **International Development Enterprises (India)**
India | Poverty Reduction
- 76 **Friends-International**
Switzerland | Child Welfare
- 77 **Creative Commons**
United States | Intellectual Property
- 78 **Interpeace**
Switzerland | Peacebuilding
- 79 **International Alert**
United Kingdom | Peacebuilding
- 80 **Global Viral Forecasting Initiative**
United States | Public Health
- 81 **AMREF**
Kenya | Public Health
- 82 **International Center for Transitional Justice**
United States | Law and Justice
- 83 **WITNESS**
United States | Human Rights
- 84 **Portable Light Project**
United States | Solar Technology
- 85 **International Bridges to Justice**
Switzerland | Law and Justice
- 86 **Cambia**
Australia | Intellectual Property, Microfinance
- 87 **Innovations for Poverty Action**
United States | Development
- 88 **International Commission of Jurists**
Switzerland | Law and Justice
- 89 **Medic Mobile**
United States | Public Health
- 90 **Saferworld**
United Kingdom | Peacebuilding
- 91 **Mideast Youth**
Bahrain | Human Rights
- 92 **A. P. E.**
Egypt | Environment, Community Development
- 93 **TRIAL**
Switzerland | Law and Justice
- 94 **Geneva Call**
Switzerland | Conflict Resolution
- 95 **Architecture for Humanity**
United States | Human Settlements
- 96 **Injaz al-Arab**
Jordan | Social Entrepreneurship
- 97 **Global Footprint Network**
United States | Environment
- 98 **Reprieve**
United Kingdom | Law and Justice
- 99 **Libera**
Italy | Community Development
- 100 **FareShare**
United Kingdom | Food

POPULATION AND COMMUNITY DEVELOPMENT ASSOCIATION

> Social marketing to address sexual health

37 years of sustained impact

In 1974, economist Mechai Viravaidya launched an initiative to improve family planning in Thailand, stirred by the adverse effects of high population growth on the rural poor. Through a community-based approach infused with humor and innovation, the Population and Community Development Association has since reached one-third of the population, whilst contributing substantially to a decrease in annual population growth from 3.3 percent to 0.6 percent in three decades.

Nicknamed the 'Condom King', Viravaidya believes condoms should be as accessible as vegetables in a market. His eco-friendly restaurant chain, 'Cabbages and Condoms', welcomes guests with colourful condoms decorating its tables and lamps. Beyond the unique social marketing qualities of these businesses – which include hotels, resorts and gift shops – the combined revenues serve to support nearly 70 percent of the programs delivered by the Population and Community Development Association, contributing to its sustainability.

In addition to driving a successful national HIV/AIDS campaign and providing traditional family planning services throughout Thailand – such as condoms, oral contraceptives and vasectomies – the 'King' is best known for his light-hearted awareness-raising. The organization's other inventive initiatives include 'Condom Nights' and 'Miss Anti-AIDS Beauty Pageants' in Bangkok's popular sex districts, enabling Viravaidya and his team to target and reach the most at-risk populations.

ขอล่าวถึงในเรื่อง “ทำให้คนเกิดน้อย” ก่อน คุณมีชัยมองเห็นปัญหาตั้งแต่ยังรับราชการอยู่ที่สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ซึ่งในสมัยที่คุณมีชัยทำงานอยู่สำนักนี้มีชื่อว่าสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ) ว่า การแก้ปัญหาความยากจนต้องมุ่งแก้ที่ต้นตอ นั่นก็คือ ต้องลดอัตราการเพิ่มของประชากรให้ได้เป็นอันดับแรก ถ้ายังลดไม่ได้ จะพัฒนาอย่างไรก็ไม่เป็นผล เมื่อคุณมีชัยเดินทางไปในชนบทเพื่อติดตามและประเมินโครงการต่างๆ ตามหน้าที่ คุณมีชัยจะพบเห็นเด็กๆ ในชนบทว่ามีมากมายเหลือเกินและอยู่กันทั่วไปหมด ในขณะที่แม่อุ้มลูกคนหนึ่ง ก็ยังมีลูกเล็กๆ อีก 2 คนยื่นเกาะขานุงกันคนละข้าง ภาพเช่นนี้เป็นภาพที่พบเห็นโดยทั่วไป เมื่อเข้าไปในหมู่บ้านจะเห็นเด็กๆ เต็มไปหมด ความคิดในเรื่องวางแผนครอบครัวจึงติดอยู่ในใจของคุณมีชัยมาโดยตลอด และมีความเห็นว่ารัฐบาลต้องเอาจริงเอาจังในเรื่องของการวางแผนครอบครัว บทความภาษาอังกฤษที่คุณมีชัยเขียนลงใน

หนังสือพิมพ์ Bangkok World โดยใช้นามปากกาว่า “GNP” ได้สะท้อนความเห็นในเรื่องนี้บ่อยครั้ง ในเวลาต่อมาคุณมีชัยเห็นว่า หากยังรับราชการอยู่ต่อไปก็คงทำอะไรไม่ได้มาก จึงได้ลาออก และแสวงหาหนทางที่จะแก้ปัญหาที่คาใจด้วยช่องทางอื่นๆ จนในที่สุดก็ได้มาจ้างงานด้านการวางแผนครอบครัวอย่างเต็มตัว และก็มีมุ่งมั่นทุ่มเททำงานนี้จนปรากฏผล ซึ่งรายละเอียดของการทำงานจะปรากฏในบทต่อๆ มาของหนังสือเล่มนี้

ในปี 2515 อันเป็นปีแรกๆ ที่คุณมีชัยทำงานด้านการวางแผนครอบครัวอย่างเต็มตัว ประเทศไทยมีประชากร 39,276,152 คน มากเป็นอันดับที่ 19 ของโลก ซึ่งก็ใกล้เคียงกับจำนวนประชากรประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งมีอยู่ 40,850,140 คน มากเป็นอันดับที่ 18 ของโลก ก่อนที่จะมีการวางแผนครอบครัว ทั้งไทยและฟิลิปปินส์ต่างก็มีอัตราเพิ่มของจำนวนประชากรพอๆ กัน ดังจะเห็นได้จากจำนวนประชากรของประเทศทั้งสองในปี 2495 (ซึ่งเป็นระยะเวลาก่อนหน้าที่ประเทศไทยจะมีการรณรงค์วางแผนครอบครัวอย่างจริงจังประมาณ 20 ปี) ประเทศไทยมีประชากร 21,289,402 คน มากเป็นอันดับที่ 23 ของโลกในเวลานั้น เปรียบเทียบกับประเทศฟิลิปปินส์ที่มีประชากร 22,438,692 คน มากเป็นอันดับ 20 ของโลก จะเห็นว่า 20 ปีต่อมา ทั้งไทยและฟิลิปปินส์ต่างมีประชากรเพิ่มขึ้นในจำนวนที่ไม่ต่างกันมากนัก คือ 17-18 ล้านคน

จุดเปลี่ยนอยู่ที่ปี 2515 ซึ่งประเทศไทยเริ่มรณรงค์วางแผนครอบครัวอย่างจริงจัง แต่ประเทศฟิลิปปินส์ไม่ได้ดำเนินการอะไร 40 ปีหลังจากนั้น กล่าวคือ ในปี 2556 ประเทศไทยมีประชากร 67,488,120 ล้านคน มากเป็นอันดับที่ 20 ของโลก แต่ฟิลิปปินส์มีจำนวนถึง 105,720,640 มากเป็นอันดับที่ 12 ของโลก จะเห็นได้ว่าในระยะเวลา 40 ปี ประเทศไทยมีประชากร

เพิ่มขึ้น 28 ล้านคน แต่ประเทศฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นประมาณ 65 ล้านคน กล่าวคือ เพิ่มขึ้นมากกว่าประเทศไทยเกือบ 2 เท่าครึ่ง จำนวนที่เพิ่มขึ้นนี้ยังไม่นับรวมประชากรฟิลิปปินส์อีกประมาณ 12 ล้านคนที่อยู่นอกประเทศ

คุณมีชัยมีส่วนสำคัญในความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย กว่าที่จะมาถึงจุดนี้ได้ คุณมีชัยก็ต้องต่อสู้และเผชิญอะไรต่ออะไรมากมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ารู้ น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ฝีมือ ประสบการณ์ ความรู้ ปฏิภาณไหวพริบ รวมทั้งอารมณ์ขันต้องถึงพร้อม มิฉะนั้นการดำเนินงานวางแผนครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องทีละเอียดอ่อนจะไปไม่ได้ตลอดรอดฝั่ง เพราะเรื่องเพศเป็นเรื่อง “ต้องห้าม” ของสังคมไทย ที่ขาดไม่ได้อีกส่วนหนึ่งก็คือ คุณสมบัติทางด้านความเพียร ความอดทน และความอดกลั้น ต้องทนต่อแรงเสียดสี วิพากษ์วิจารณ์จากคอลัมนิสต์ในหน้าหนังสือพิมพ์ รวมทั้งเอาชื่อมีชัยไปใช้เรียกถุงยางอนามัย ซึ่งคุณมีชัยก็ไม่โกรธ แต่กลับเห็นเป็นโอกาสที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านประชาสัมพันธ์ จนตัวคุณมีชัยเองกลายเป็นสัญลักษณ์ของการวางแผนครอบครัวไปในที่สุด

งานชิ้นสำคัญอีกชิ้นหนึ่งในชีวิตของคุณมีชัยก็คือ การรณรงค์ป้องกันเพื่อมิให้คนไทยต้องตายด้วยโรคเอดส์ คุณมีชัยนั้นเป็นบุคคลแรกๆ ที่มองเห็นปัญหานี้ อีกทั้งยังสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ถ้าหากยังเพิกเฉยไม่ลงมือทำอะไรอย่างจริงจัง คุณมีชัยทำทุกอย่างเพื่อให้รัฐบาลหันมาให้ความสนใจในเรื่องเอดส์ รัฐบาลในเวลานั้นไม่ยอมรับว่าประเทศไทยมีปัญหาเรื่องเอดส์เพราะเกรงว่าจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งยังสั่งการมิให้สื่อของรัฐออกอากาศในเรื่องเอดส์ แต่คุณมีชัยก็ไม่ท้อถอย กลับพยายามมากยิ่งขึ้นไปอีกที่จะให้คนในรัฐบาลหันมาสนใจและให้ความสำคัญในเรื่องเอดส์ จนในที่สุดก็ทำให้รัฐบาล

ชุดที่มี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรียอมรับ คุณมีชัยได้
รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการเอดส์แห่งชาติในปลายรัฐบาลชุดนั้น
แต่การทำงานก็สิ้นสุดลงในเวลาอันสั้น เพราะรัฐบาลถูกรัฐประหาร

รัฐบาลชุดใหม่ภายหลังรัฐประหาร ซึ่งมี คุณอนันท์ ปันยารชุน เป็น
นายกรัฐมนตรี ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงภัยอันตรายของโรคเอดส์ อีกทั้ง
ยอมรับแนวทางการแก้ไขปัญหาตามแนวทางของคุณมีชัย จึงได้มอบหมาย
ให้คุณมีชัยรับผิดชอบงานนี้ รัฐบาลระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนให้เข้า
มามีส่วนร่วม รวมทั้งได้จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ คุณอนันท์
ปันยารชุน ในฐานะนายกรัฐมนตรี รับเป็นประธานคณะกรรมการเอดส์
แห่งชาติ ช่วงเวลานับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2534 จนถึงเดือนตุลาคม 2535
ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาของรัฐบาลอนันท์หนึ่ง ถือได้ว่าเป็นยุคใหม่ของการควบคุม
และการรณรงค์ต่อสู้โรคเอดส์ในประเทศไทย จากการดำเนินงานอย่างเอา
จริงเอาจัง นับตั้งแต่รัฐบาลอนันท์หนึ่ง เป็นต้นมา ทำให้ภัยคุกคามของ
โรคเอดส์บรรเทาเบาบางลงไปมาก ธนาคารโลกได้ประมาณการว่า นโยบาย
การดำเนินงานของรัฐบาลที่ประสบความสำเร็จในห้วงเวลานั้น ทำให้
ประเทศไทยสามารถรักษาชีวิตของประชาชนคนไทยได้ไม่น้อยกว่า 10 ล้าน
คน*

* โปรดพิจารณารายละเอียดใน Martha Ainsworth ในเว็บไซต์ของ World Bank และ
ในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง, รายงานการศึกษาของคณะกรรมการวิชาการ ชื่อ Commission on
Macroeconomics and Health ขององค์การอนามัยโลก (World Health
Organization : WHO) เรื่อง CMH Working Paper Series Paper No. WG 1
: 15 "AIDS & Economics" ที่ระบุว่า ถ้าประเทศไทยไม่ดำเนินการอะไรในเรื่องเอดส์
โดยเฉพาะการรณรงค์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศ จะยังผลให้คนไทยต้องตายเพราะ
โรคเอดส์ ในระหว่างปี 1990-2015 (พ.ศ.2533-2558) รวมกันไม่น้อยกว่า 10 ล้านคน

ในยุคแรกๆ ที่โรคเอดส์เริ่มระบาด ผู้คนพากันรังเกียจคนที่ติดเชื้อ HIV คุณมีชัยต้องหาวิธีการต่างๆ เพื่อแสดงให้ผู้คนเห็นว่า โรคเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันได้ง่ายๆ อย่างเช่น ครั้งหนึ่งในงานวันเอดส์ที่กาชาดจัดขึ้น คุณมีชัยได้เชิญผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ที่คุณมีชัยรู้จักมาพบปะพูดคุย แล้วเชิญไปร่วมรับประทานอาหาร ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่ได้รับเชิญส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ซึ่งคุณมีชัยจะให้ทาลิปสติกให้หลายๆ แล้วให้ดื่มน้ำ ซึ่งจะทำให้เห็นรอยลิปสติกติดที่แก้ว จากนั้นคุณมีชัยก็จะดื่มที่เดิม เพื่อให้เห็นว่ามันไม่ติดเพราะเชื้อไม่มากพอ ถ้าจะติดกันทางน้ำลาย ต้องใช้น้ำลายถึง 50 ลิตร แล้วก็ถ่ายรูปไปลงหนังสือพิมพ์ เพื่อให้คนเห็นชัดๆ ซึ่งใครที่เหนืงแล้วจะคิดได้ถึงปานนี้ และยอมลงทุนทำเช่นนี้

สำหรับคนที่ติดเชื้อ HIV แล้ว เดิมทีเป็นที่รังเกียจของสังคม จะทำงานอะไรก็ลำบาก คนเหล่านี้จึงมีจิตใจที่ห่อเหี่ยว ไม่อยากที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป คุณมีชัยก็จัดทำโครงการขึ้นมาโครงการหนึ่งที่ให้โอกาสเขาเหล่านั้นกลับมาใช้ชีวิตในสังคมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งคุณมีชัยเรียกว่าโครงการ “ปาห้องโก” ลักษณะโครงการจะเป็นเช่นนี้ กล่าวคือ คนหนึ่งติดเชื้อ HIV อีกคนไม่ติด โดยให้ทั้งคู่ทำงานร่วมกัน คนที่ติดเชื้อ HIV จะเป็นคนเลือกคนที่ตนไว้ใจ และเชื่อใจเพื่อมาทำงานร่วมกัน โครงการจะทำการฝึกอบรมในเรื่องธุรกิจที่จะทำ และมีเงินกู้ให้ 24,400 บาท คิดดอกเบี้ยปีละ 6 เปอร์เซ็นต์ ตกประมาณเดือนละ 50 สตางค์

คนที่ไม่ติดเชื้อมีหน้าที่ให้กำลังใจ จี้ให้คนที่ติดกินยาทุกวัน ให้ตรงตามเวลา ให้ครบทุกเม็ด และให้ไปหาแพทย์ตามนัดทุกครั้ง แต่จุดที่สำคัญกว่านั้นที่คุณมีชัยเห็นก็คือ การสร้างความเข้าใจให้กับชุมชน บอกให้รู้ว่าคนติดเชื้อเอดส์ไม่ได้เป็นอันตรายต่อคนในสังคมแต่ประการใดเลย การชี้แจงทำความเข้าใจกับคนในชุมชน ช่วยทำให้ชีวิตของคนติดเชื้อเอดส์มีชีวิตที่ดีขึ้น

พอใจมากขึ้น มีความหวังในชีวิตมากขึ้น ไม่ได้อยากตายอย่างเดียว นี่ก็เป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งคนโดยทั่วไปมองไม่เห็น ที่ช่วยให้คนที่ติด HIV สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ปัจจุบันมีคนที่ติด HIV อยู่ในสังคมประมาณ 800,000 คน ซึ่งก็สามารถอยู่ร่วมกันได้กับคนโดยทั่วไปอย่างปรกติ

ความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวและการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ ได้ยังผลให้องค์การระดับโลก ไม่ว่าจะเป็นองค์การอนามัยโลก หรือธนาคารโลก รวมทั้งประเทศต่างๆ ได้ยึดถือประเทศไทยเป็นแบบอย่าง มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกได้นำไปบรรจุเป็นหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ไม่เฉพาะแต่ในสาขาการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งเป็นสาขาทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังรวมตลอดไปถึงสาขาทางสังคมศาสตร์ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ฯลฯ เพราะนโยบายเรื่องเอดส์เป็นนโยบายสาธารณะที่สำคัญยิ่ง หากไม่มีนโยบายที่ดีและรอบด้านในเรื่องนี้ ผู้คนในโลกจะต้องล้มตายเป็นอันมาก ความสำเร็จของการวางแผนครอบครัวและการรณรงค์ป้องกันเอดส์ นับเป็นนวัตกรรมของคุณมีชัยโดยแท้ ซึ่งต่างประเทศอยากจะเรียนรู้และนำไปใช้ อีกทั้งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เช่นเดียวกับอาหารไทยอย่างต้มยำกุ้งและผัดไทย

จากการอุทิศตนในการทำงานเพื่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการรณรงค์วางแผนครอบครัว การพัฒนาชนบท และเอดส์ ทำให้คุณมีชัยและสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ได้รับรางวัลเกียรติคุณและการยกย่องต่างๆ มากมาย ที่สำคัญๆ ได้แก่

1. รางวัลกัลปพฤกษ์ทองคำ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2559
2. รางวัลพระธาตุพนมทองคำ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2558
3. รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิตล สาขาการสาธารณสุข ประจำปี 2552 เป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับพระราชทานรางวัลนี้ โดยได้รับพระราชทานร่วมกับ นายแพทย์วิวัฒน์ โรจนพิทยากร
4. รางวัลผู้นำด้านธุรกิจเพื่อสังคมปี 2551 จากมูลนิธิสกอลล์ (Skoll) เพื่อนำไปขยายโครงการธุรกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย
5. รางวัล Gates Award for Global Health 2007 จากมูลนิธิบิลล์ แอนด์เมลินดา เกตส์
6. รางวัลนิกเคียวเอเชีย (Nikkei Asia Prizes) สาขาการพัฒนา ปี 2550 จากหนังสือพิมพ์ Nikkei แห่งประเทศญี่ปุ่น
7. รางวัลเอกบุรุษประจำปี 2550 จากสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ
8. รางวัล Asia Hero Award (2549) จากนิตยสาร Time เป็นหนึ่งในฮีโร่ 60 คน จากทวีปเอเชีย มีผลงานความก้าวหน้าด้านการแก้ปัญหาความยากจนในชนบท มีบทบาทในงานวางแผนครอบครัว และการป้องกันการแพร่ขยายของโรคเอดส์ ทั้งทางด้าน การสร้างนโยบาย และการให้การศึกษากับระดับรากหญ้า

9. รางวัล Special Lifetime Achievement Award from Asian Forum on Corporate Social Responsibility ประจำปี 2549
10. รางวัลโครงการสิ่งแวดล้อมดีเด่นปี 2545 จาก UNEP สำหรับโครงการพัฒนาหมู่บ้านซับใต้ ซึ่งเป็น 1 ใน 27 โครงการทั่วโลก
11. รางวัลองค์การที่มีผลงานดีเด่นในการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐาน เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองกึ่งศตวรรษการสถาปนาองค์การอนามัยโลก 2541
12. รางวัล The International Co-Operation Prize of the All China Population Award จากคณะกรรมการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2541
13. รางวัลดีเด่นด้านประชากรแห่งประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (The Third All China Population Award) ประจำปี 2541 ในฐานะที่อุทิศตนต่องานด้านประชากรและวางแผนครอบครัวอย่างจริงจัง ตลอดจนความพยายามที่จะส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมืออันดีต่อกันระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน รางวัลนี้จัดขึ้นเป็นปีที่ 3 และเป็นครั้งแรกที่ทางรัฐบาลจีนได้มอบรางวัลอันทรงเกียรตินี้ให้แก่บุคคลจากประเทศอื่นๆ ที่ไม่ใช่จากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
14. รางวัลประชากรแห่งสหประชาชาติ ประจำปี 2540 (UNFPA) จากองค์การสหประชาชาติ

15. รางวัล Twenty Great Asians Award (2538) จากนิตยสาร Asia Week เป็นหนึ่งในชาวเอเชียผู้โดดเด่น 20 คน ระหว่างปี 2518-2538 ผู้ริเริ่มในงานด้านการวางแผนครอบครัว การป้องกันโรคเอดส์ รวมทั้งเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการชักชวนภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานพัฒนาชนบท หรือที่เรียกว่า “ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจเอกชน (Corporate Social Responsibility หรือ “CSR”)
16. รางวัลแมกไซไซ สาขาบริการสาธารณะ ประจำปี 2537 จากมูลนิธิรามอนแมกไซไซ
17. รางวัลโครงการผู้รักษาสีสิ่งแวดล้อมปี 2535 หรือ Global 500 จาก United Nations Environment Program (UNEP) สำหรับโครงการพัฒนาหมู่บ้านซับใต้ จังหวัดนครราชสีมา
18. รางวัลเกียรติคุณ “วางแผนครอบครัวดีเด่น (Friend of Family Planning)” (2533) จากสมาคมวางแผนครอบครัว และสุขภาพทางการเจริญพันธุ์ (National Family Planning and Reproductive Health Association) สหรัฐอเมริกา
19. รางวัล International Health Award for Leadership (2533) ผลงานดีเด่นด้านสาธารณสุข ประชากร และการพัฒนาในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา จากสภาแห่งชาติเพื่อการอนามัยระหว่างประเทศ (National Council for International Health) สหรัฐอเมริกา

20. รางวัลเกียรติคุณ Margaret Sanger Award (ปี 2532) ผลงานดีเด่นในการวางแผนครอบครัวของโลก โดยสหพันธ์วางแผนครอบครัวแห่งสหรัฐอเมริกา
21. รางวัลเกียรติคุณ Hugh Moor Award (ปี 2532) ความคิดริเริ่มและความเข้าใจในปัญหาประชากร โดยคณะกรรมการ Population Crisis
22. รางวัลดีเด่นด้านการตลาดประจำปี 2527 สาขาส่งเสริมสังคม ของ Thailand Marketing Award จากโครงการรณรงค์ทำหมันชาย
23. รางวัลเกียรติคุณสังข์เงิน (ปี 2525) ผลงานดีเด่นในการใช้วิทยากรประชาสัมพันธ์สาขาสร้างสรรค์ทัศนคติที่ถูกต้อง โดยสมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย (พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี)
24. รางวัล United Nations Gold Peace Medal (ปี 2524) เป็นรางวัลร่วมกับรางวัลสรรเสริญจากกองทุน Paul G. Hoffman
25. รางวัลสรรเสริญจากกองทุน Paul G. Hoffman (ปี 2524) ผลงานความก้าวหน้าด้านการวางแผนครอบครัว ผลมผลงานสาธารณสุขและการปรับสถานะความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทไทยให้ดียิ่งขึ้น

การแก้ไขปัญหาคความยากจนเป็นเรื่องที่อยู่ในใจของคุณมีชัยเสมอมา ตั้งแต่ครั้งยังรับราชการอยู่ที่กองประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากการออกไปประเมินผลโครงการพัฒนาต่างๆ ในชนบท คุณมีชัยได้สังเกตเห็นว่ามีเด็กมากมายเหลือเกิน จึงเกิดความ

“

ตลอดชีวิตผมทำงานหลายอย่างพร้อมๆ กันไป และหนึ่งในนั้นก็คือ เรื่องของการศึกษา โดยงาน 5 อย่างที่ผมทำผสมผสานกันไปมีจำนวนเท่ากับนิ้วมือ 5 นิ้วคือ ลดการเกิด ลดการตาย ลดความจน ลดความเห็นแก่ตัว และลดความโง่

ผมเริ่มต้นด้วยงานส่งเสริมการวางแผนครอบครัว ผนวกกับการขจัดความยากจน แล้วต่อด้วยการรณรงค์เรื่องโรคเอดส์ เพื่อช่วยคนไทยให้รอดพ้นจากความตาย เพราะถ้าไม่อย่างนั้น ผลงานที่ทำกันมาอย่างทุ่มเทก็จะพังทลายไปหมด

เมื่อสามารถแก้ปัญหาด้านการเกิดและการตายได้แล้ว สิ่งที่ผมได้ทำในลำดับต่อมา ก็คือ การปฏิวัติด้านจิตใจเพื่อลดความเห็นแก่ตัว ด้วยการส่งเสริมค่านิยมเรื่องจิตสาธารณะ การแบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการสร้างสังคมที่ดี

SE-ED

จนกระทั่งเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา ผมได้มาส่งเสริมด้านการศึกษา โดยเริ่มจากการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนก่อน แล้วมาเห็นว่า ทุนการศึกษาเป็นเพียงการให้โอกาสในการเรียนเท่านั้น ซึ่งยังไม่สมบูรณ์พอ จึงได้มาช่วยจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ และภายหลังได้ปลื้มตัวออกมาสร้างโรงเรียนเอง ชื่อว่า **“โรงเรียนมิชชั่นพัฒนา”**

”

www.se-ed.com

sbc.fans

ISBN 978-616-08-3295-8

9 786160 832958

295 บาท

อัครวิภา-นฤกรกิจ